

עין משפט
נר מצוה

טז:

אִי הָבִי מֵאִי אִירֵיא בתולֶה.
אִי אַמַּרְתַּ בְּשִׁלְמָא דְּטַעמָא מִשּׁוּם טַרְדָּא שְׁפִיר אַלָּא מֵאַחַר שְׁהוּא תּוֹלֵה הַטַּעַם בְּמַנּוּה אֲלַמְנָה נְמִי:
אַסְטַנִּים אִנִּי.
וְאִכְתָּא זַעַר אִם לֹא הִיֵּה רוּחָךְ דְּלִינּו אֲסוּר לַרְחוּךְ צִימִי אֲצִלוּ אַלָּא מִשּׁוּם טַעֲנוּג וּגַם לַחוּף רֵאשׁוּ

אִי אִיתַ לִיה עַרְצוּצִיא צְרִישִׁיֶּה שְׂרִי אִפִּי תוּךְ שְׂצַעָה וּכְן הִסִּיר רַצִּינוּ שְׁמוּאֵל לִיּוּלְדַת אֲצִלָּה לַרְחוּךְ תּוּךְ שְׂצַעָה וּלְרְחוּךְ נְמִי בְּתַשְׁעָה בְּאֵץ וּכְן מִשְׁמַע נְמִי בְּמַס' יוֹמָא (ד' עו:.) מִי שִׁישׁ לוֹ

חַטְטִין צִרְאָשׁוּ סָךְ כִּדְרֵכוּ צִיּוּם הַכְּפוּרִים וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ אַע"ג דְּסִיכָה כְּשִׁמְיָה צִיּוּה"כ וּכְן מִשְׁמַע צִירוּשְׁלַמִי אֲצִל אֲסוּר צְרַחִיָּה הֵדֵא דְמִימָא צְרַחִיָּה שֶׁל טַעֲנוּג אֲצִל צְרַחִיָּה שְׁאִינָה שֶׁל טַעֲנוּג מוֹתַר כִּהְדֵּא דְלִיתַמַּר מִי שִׁישׁ לוֹ חַטְטִין צְרִישִׁיֶּה וכו':

אַנִּינּוֹת יֵלֶּה דְרַבְנָן.
וּאִ"ת וְהִי אֲוִין נְמִי אִינוּ נוֹסָג אַלָּא בְּמַעֲשֵׁר אֲצִל לְעִינֵי רַחֲמָה דְּלֻצִּילוֹת דְּרַבְנָן הוּא וְאִ"כ לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּלֻנִּיּוֹת לִילָה דְּלוֹרִייתָא הִוִּי גַבִּי מַעֲשֵׁר.
וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלִי אִיתָא דְּהוּי דְּלוֹרִייתָא גַבִּי מַעֲשֵׁר.
גַבִּי שֹׁאֵר דְּבָרִים דְּרַבְנָן נְמִי הוּא לָן לַמְגוּר דְּכֹל דְּמַקּוּן רַבְנָן כַּעֲיֵן דְּלוֹרִייתָא מַקּוּן:
אִין עוֹמְדִין עֲזִיָּהם בַּשּׁוּרָה.
דִּילְמָא אִמִּי לֹאסוּקִי לִיוֹחַסִין:
וּנַפְשִׁי

²וְאַחֲרִיתָהּ כִּיּוּם מַר וּבַמְקוּם אַסְטַנִּים לֹא גִזְרוּ בֵיה רַבְנָן:
וּבִשְׁמַת טַבִּי עֵבְדוּ וכו':
ת"ר עֵבְדִים וּשְׁפָחוֹת אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה ואִין אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּרַכַּת אַבְלִים וּתְנַחוּמִי אַבְלִים ¹מַעֲשֶׂה וּמַתָּה שְׁפַחְתּוּ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר נִכְנָסוּ תַלְמִידֵיו לְנַחְמוּ כִיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתָם עֲלָה לַעֲלִיָּה וְעָלוּ אַחֲרָיו נִכְנָם לֹאנְפִילוֹן נִכְנָסוּ אַחֲרָיו נִכְנָם לְטַרְקִלֵין נִכְנָסוּ אַחֲרָיו אִמַּר לָהֶם כַּמְדוּמָה אִנִּי שְׂאתֶם נִכּוּיִם בַּפּוּשִׁירִים עֲכִישׁוּ אִי אַתֶּם נִכּוּיִם אִפִּילוּ בַּחֲמִי חֲמִין לֹא כַךְ שְׁנִיתִי לָכֶם יַעֲבֹדִים וּשְׁפָחוֹת אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה ואִין אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּרַכַּת אַבְלִים וְלֹא תְנַחוּמִי אַבְלִים אֲלֵא מָה אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם כֶּשֶׁם שְׂאוּמְרִים לוֹ לֹאדָם עַל שׁוּרוֹ וְעַל חֲמוּרוֹ שְׁמַתוֹ הַמְקוּם יִמְלֹא לָךְ חֲסְרוּנֵךְ כַּךְ אוֹמְרִים לוֹ עַל עֵבְדוֹ וְעַל שְׁפַחְתּוֹ הַמְקוּם יִמְלֹא לָךְ חֲסְרוּנֵךְ תִּנְיָא אֵידֶךְ יַעֲבֹדִים וּשְׁפָחוֹת אִין מַסְפִּידִין אוֹתָן ר' יוֹסִי אוֹמַר אִם עֵבֶד כֶּשֶׁר הוּא אוֹמְרִים עָלָיו הוּי אִישׁ טוֹב וְנֹאמָן וְנִהְנֶה מִיַּגִּיעֵיו אִמְרוּ לוֹ אִם כֵּן מָה הִנַּחַת לְכַשְׂרִים:
ת"ר ²אִין קוֹרִין אַבּוּת אֲלֵא לְשַׁלְשָׁה ואִין קוֹרִין אַמְהוּת אֲלֵא לֹאֲרַבְע אַבּוּת מֵאִי טַעֲמָא אִילִימָא מִשּׁוּם דְּלֹא יִדְעִין אִי מִרְאוּבֵן קָא אַתִּינֵן אִי מִשְׁמַעֲוֵן קָא אַתִּינֵן אִי הָכִי אַמְהוּת נְמִי לֹא יִדְעִין אִי מִרְחַל קָא אַתִּינֵן אִי מִלֵּאָה קָא אַתִּינֵן אֲלֵא עַד הָכָא חֲשִׁיבִי טַפִּי לֹא חֲשִׁיבִי תִנְיָא אֵידֶךְ ³יַעֲבֹדִים וּשְׁפָחוֹת אִין קוֹרִין אוֹתָם אַבָּא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית וּשְׁל ר"ג הִיו קוֹרִים אוֹתָם אַבָּא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית מַעֲשֶׂה לְסַתּוֹר מִשּׁוּם דְּחֲשִׁיבִי:
א"ר אֱלִעֶזֶר מֵאִי דְכַתִּיב ³כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי בְּשִׁמְךָ אִישָׁא כְּפִי כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי זו ק"ש בְּשִׁמְךָ אִישָׁא כְּפִי זו תַּפְלָה וְאִם עוֹשֶׂה כֵּן עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמַר ⁴כְּמוֹ חֶלֶב וּדְשֵׁן תִּשְׁבַּע נִפְשִׁי וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁנוּחַל שְׁנֵי עוֹלָמִים הָעוֹה"ז וְהָעוֹלָם הַבָּא שְׁנֹאמַר ⁴וּשְׁפַתִּי רִנְנוּת יִהְלֵל פִּי:
ר' אֱלִעֶזֶר בְּתַר דְּמַסִּיִם צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה'

אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּשְׁכַּן בְּפוּרְיָנוּ אַהֲבָה וְאַחוּה וּשְׁלוֹם וּרְיָעוּת וּתְרֻבָּה גְּבוּלוֹנוּ בְּתַלְמִידִים וּתְצַלִּיחַ סוּפְנוּ אַחֲרִית וּתְקוּהָ וּתְשִׁים חֲלַקְנוּ בְּגֵן עֵדֶן וּתְקַנְנוּ בַּחֲבֵר טוֹב וַיְצַר טוֹב בְּעוֹלָמְךָ וְנִשְׁכַּיִם וְנִמְצָא ⁵יְחוּל לִבְבָנוּ לִירְאָה אֶת שִׁמְךָ וּתְבָא לִפְנֵיךְ קוֹרַת נַפְשָׁנוּ לְטוֹבָה.
רבי יוֹחָנָן בְּתַר דְּמַסִּיִם צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּצִּיץ בְּבִשְׁתָּנוּ וּתְבִישׁ בְּרַעֲתָנוּ וּתְתַלְכֵּשׁ בְּרַחֲמֶיךָ וּתְתַכְסֶּה בְּעוֹךְ וּתְתַעַטֵּף בַּחֲסִידוּתְךָ וּתְתַאֲזוּר בַּחֲנִינוּתְךָ וּתְבָא לִפְנֵיךְ מוֹדַת טוֹכֵךְ וְעִנּוּתֶיךָ.
ר' זִירָא בְּתַר דְּמַסִּיִם צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁלֹא נַחֲמָא וְלֹא נִבּוּשׁ וְלֹא נִכְלָם ⁶מַאֲבּוּתֵינוּ.
ר' חִימָא בְּתַר דְּמַצְלִי אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁלֹא נִהְיָנוּ אוֹמְנוֹתֵנוּ וְאֵל יִדּוּה לִבָּנוּ וְאֵל יַחֲשֹׁכוּ עֵינֵינוּ.
רַב בְּתַר צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּתֵּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים שֶׁל שְׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל בְּרַכָּה חַיִּים שֶׁל פְּרִנְסָה חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ עֲצֻמוֹת חַיִּים שִׁישׁ בְּהֶם יִרְאֵת חֲמָא חַיִּים שְׂאִין בְּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִימָה חַיִּים שֶׁל עוֹשֵׁר וּכְבוֹד חַיִּים שְׁתַּהֲא בְּנו אַהֲבַת תּוֹרָה וִירְאֵת שְׁמִים חַיִּים שְׁתַּמְלֵא לָנוּ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּנוּ לְטוֹבָה.
רבי בְּתַר צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי ⁷יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהִי אַבּוּתֵינוּ שְׁתַּצִּילֵנוּ מַעֲזִי פָנִים וּמַעֲזוֹת פָּנִים מֵאַדָּם רַע וּמִפְּגַע רַע מִיַּצֵּר רַע מִחֲבֵר רַע מִשְׁכֵּן רַע וּמִשְׁטַן הַמִּשְׁחוּת ⁸וּמִדִּין קָשָׁה וּמִכַּעַל דִּין קָשָׁה כֵּין שְׁהוּא כֵין בְּרִית כֵין שְׂאִינוּ כֵין בְּרִית וְאַע"ג דְּקִיַּמִי קְצוּצִי עֲלִיה דְּרַבִּי.
רַב סַפְרָא בְּתַר צְלוּתִיה אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּשִּׁים שְׁלוֹם בְּכַמְלִיא

היה קורא פרק שני ברכות

בַּתְנִי' רַחַךְ לִילָה הִרְאָשׁוּן שְׁמַתָּה אַשְׁמוּ.
וְנִקְצְרָה צוּ צִיּוּם וְאַע"פ שְׂאֲצִל אֲסוּר צְרַחִיָּה הוּא רַחַךְ כְּדֹאמַר טַעֲמָא אַסְטַנִּים אִנִּי וְהוּא אִדָּם מַעֲנוּג וּמַפּוּק:
גַּבִּי' קַסְנֵר אִינִיּוֹת לִילָה דְרַבְנָן.
וְאַע"פ שְׁהִיֵּה לִיל יוֹם הַמִּיתָה וּכְתִיבָא אִינִיּוֹת צְלוֹרִייתָא דְכַתִּיב לֹא

אֲכַלְתִּי בְּצֹאנִי מִמֶּנּוּ (דְּבָרִים כו) וּפְחוֹת מִיּוֹם אֶחָד אִינוּ אִינִיּוֹת דִּילַפִּי רַבְנָן מוֹאחֲרִיתָהּ כִּיּוּם מַר קַסְנֵר ר"ג אִין לִילָה שֶׁל אַחֲרָיו עִם הַיּוֹם אֲלֵא מְדַרְבָּנָן הוּא כִּשְׂאֵר יַמִּי הָאֲצִל וְגַבִּי אַסְטַנִּים לֹא גִזְרוּ צֵה רַבְנָן.
פְּלוּגַמְיֵיהוּ דְתַנְחַלִּי הִיֵּא צוּצְחִים (דף טז:.)
צִאִינִיּוֹת לִילָה אִי מְדֹאֲרִייתָא אִי מְדַרְבָּנָן:
אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה.
כַּשְׁחוּרִים מַצִּית הַקְּצָבוֹת הִיוּ עוֹשִׂים שׁוּרוֹת סָבִיב הָאֲצִל וּמִנְחָמִין אוֹתוֹ וְאִין שׁוּרָה פְּחוּתָה מַעֲשֶׂה:
צִרְכָּם אֲצִלִּים.
צִרְכָּת רַחֲמָה שְׁמַצְרִין אוֹתוֹ סְעוּדָה רֵאשׁוּנָה מִשְׁל אַחֲרִים וּמַצְרִין שֵׁס צִרְכָּת אֲצִלִּים וְהִיא מְפוּרַשֶׁת בְּכַתּוּבוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן (דף טז:.)
לֹאנְפִילוּן.
צִית קַטָּן שְׁלַפְנִי טַרְקִלֵין הַגְדוֹל:
נְכוּיִם בְּפוּשִׁירִים.
כְּלוֹמַר

כְּסוּר הֵייתִי שְׁמַצְרִינוּ דְצַר צִרְמִנוּ מוֹעֵט שְׂרָאִיתִם אוֹתִי סָר מַעֲלִיכֶם לִיכְנֶם לֹאנְפִילוּן:
הוּי.
לָשׁוֹן גִּיחִיָּה וְלַעֲקָה:
אִין קוֹרִין אַבּוּת.
לִישְׂרָאֵל:
אֲלֵא לְשַׁנְשָׁה.
אֲצִרְהֵם יִתַּח וְיַעֲקֹב לִפְסוּקִי שְׂצַטִּים:
אֲלֵא לֹאֲרַבְע.
שְׂרָה רַבָּקָה רַחֵל וְלֵאָה:
אֲצֵא פְּלוּנִי אַמָּא פְּלוּנִיָּה.

לֹא צִנְיָהִם קֶאֱמַר אֲלֵא בְּשֹׁאֵר צִנִּי אִדָּם כַּעֲיֵן שְׂאֵנוּ קוֹרִין עַכֲשִׁיו מַר פְּלוּנִי מִרַת פְּלוּנִית כֵּךְ הִיו רַגִּילִין לוֹמַר אֲצֵא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית:
כֵּן **אֲצִרְכֶּךָ**.
וְכַמוֹ חֶלֶב וּדְשֵׁן.
תְּרִי קִרְאִי דְסַמְיַי לְהַדְדִי:
רַנּוּס.
שָׁמִים:
צְפוּרֵינוּ.
בְּגוֹרְלוֹנוּ:
אַחֲרִים וּסְקוּהִי.

שְׁתַּהֲא אַחֲרֵיתָנוּ טוֹבָה וּנְרָאָה מַה שְׁקִיּוּנוֹ וּפַקְעֵנוּ.
לָשׁוֹן תַּקּוּן:
וּנַשְׁכִּים וְנִמְצָא יְחוּל לִבָּנוּ לִירְאָה אִם שִׁמְךָ.
שֶׁלֹּא יִתְגַבֵּר עָלֵינוּ יֹכֵר הֶרַע בְּהִרְהוּר הַלִּילָה לְסוּר מֵאַחֲרֶיךָ צִיּוּם אֲלֵא כַּשְׁנִשְׂכִּים כָּלֵל צִקֵּר נִמְצָא לִבָּנוּ מֵיִחַל לָךְ:
וּסְבָא לִפְנֵיךְ קוֹרֶם נַפְשָׁנוּ.
כְּלוֹמַר סְפוּק לִרְכָּנוּ וּקוֹרַת רוּחָנוּ:
וּסְבִיט צִרְעַתָּנוּ.
מַדַּע וּתַתָּן לָכֵךְ צִרְעָה הַצָּהָה עָלֵינוּ:
מַעֲזִי פָנִים.
שֶׁלֹּא יִתְגַבֵּר צִי:
וּמַעֲזוּס פָּנִים.
שֶׁלֹּא יוֹאִילוּ עָלֵי לָנוּ מִמְּחֹרוֹת:
שְׂאִינוּ צֵן צִרִּים.
שְׂאִינוּ מַהוּל:
וְאַע"ג דְּקִיַּמִי קוֹלוֹי עֲלֵיה דְרַבִּי.
שְׁהִיו שׁוֹטְרִים עוֹמְדִין בְּמַלּוֹת אֲנַטוֹנִינוּס לְהַכּוֹת וּלְהַנְקֵם כָּלֵל הָעוֹמְדִים עָלָיו:
בְּפַמְלִיא

מסורת הש"ס

א) נְלַעֲלִיָּא.
וּתְ"ק, ב) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יו"א, פִּי"ג, ג) יִרְאָ לָא, ד) מוֹרִיק דָּף טו", ס) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יו"א, ו) יִרְאָ לָא, ז) פְּסַחִים נִה, ח) נְפִי פִירְשִׁי לְקַמֵּן ז"ז, ט) נְפַסְחִים צָל.
זְבֻחִים טז: ק, י) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה י, כ) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יד, ל) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יז, טז) נְפִי תְּלוּת לִבָּנוּ.
צַעֲרִין עֵרֶךְ יוֹחֵל, ז) נְפִי יוֹמַר מַלְכוּמִיתוּ.
עֵרֶךְ צַעֲרֵךְ הַצִּי"ל, טז) שַׁבַּת דָּף ל, ע) נְשִׁירִילֵין אִטִּי לָדוֹן שֶׁלֹּא בְּקוּשִׁי.
צַעֲרֵךְ הַצִּי"ל.

תורה אור השלם

1. תַּאֲנָק דָּם מוֹתִים אֲבָל לֹא תַעֲשֶׂה פֶאָרֶךְ חֲבֹשׁ עֲלֶיךָ וְנִעְלֶיךָ תִּשְׁמֵם בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעֲשֶׂה עַל שִׁשְׁף וְלָחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֵאָבֵל:
יִחוּזְקָאֵל כִּד יז 2. וְהַפְּכִיתִי חֲזִיקֶיכֶם לֵאבָל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלִיתִי עַל כָּל תְּקוּמֵיךְ שֶׁק וְעַל כָּל רֹאשׁ קִרְחָה וְשַׁמְתִּיהָ בְּכַאֲבֵל יָחִיד וְאַחֲרֵיתָהּ בְּיוֹם מָר:

עוֹמֵס ח י 3. כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי בְּשִׁמְךָ אִשָּׁא כְּפִי:
תְּהִלִּים סג ה 4. כְּמוֹ חֶלֶב וְדִשֵׁן תִּשְׁבַּע נַפְשִׁי וְשִׁפְתֵי רַנְנוּת יִתְחַלֵּל פִּי:
תְּהִלִּים סג ו

מוסף רש"י

לֹא כָל הַרְצָה לִיטוֹר אֶת הַשֵּׁם יִטוֹר.
אִם לֹא הוֹחוּךְ חֲכַם וְחִסְדוֹ לִירְכִים אִין זֵה אֲלֵא גִלּוּה, שְׁמַרְתָּא בְּעַמְּזוּ שִׁיבּוֹל לְכוּן לָבוּ (קַמְטוּ יז) אִל:
כַּמַּר פִּרְשׁוֹת וּרְלַת חֲטָא, שְׂאִינוּ יוֹל לִבְטֹל הִימִנוּ מַלְכוּת שְׁמִים אִפִּילוּ לִילָה אַחַת, לֹא כָל הַרְצָה לִיעֵלוּ יַעֲלוּ, דְּמִתְּסוּ כִּיּוּהֲרָא וּמִתַּקֵּן בִּידִיָּה (פְּסוּחִים נח).